

BERICHTEN

LES VICINAUX BELGES, CENTENAIRES CETTE ANNEE, RECOURENT A L'ELECTRICITE DEPUIS 1894

Le Soir 9/2-10/2/1985

Dit jaar viert de Maatschappij der Buurtspoorwegen haar 100-jarig bestaan.

Deze had van bij haar ontstaan het doel die streken te bereiken welke de "gewone" spoorweg niet kon bedienen. Ze is gesticht in 1884 door de staat, de provincies en de gemeenten waarvan het territorium door de buurtspoorweg werd doorsneden. Tot 1918 werd de exploitatie per opbod in concessie gegeven.

De eerste elektrificering dateert van 1894 (voor de spoorweg zelf pas in 1935 !) op de lijn Brussel - Le Vert Chasseur, op een ogenblik dat alleen de U.S.A. en Duitsland op dit gebied experimenteerden.

De kosten werden zoveel mogelijk gedrukt. Zo standardiseerde men vanaf het begin het materiaal tot en met het onderstel toe. Ook administratieve gebouwen, wachthuisjes of loketten bleven lange tijd een rariteit. Liever gebruikte men bestaande herbergen als loket en goederendepot. Wanneer dan een tram in aantocht was zwaalde de herbergier met een vlag zodat de bestuurder wist dat hij zijn voertuig moest stoppen. Een ander archaisch gebruik was de kolenstoot, in de tram opgesteld, en dit tot het begin der vijftiger jaren !

Rond 1928 waren bijna alle belangrijke lijnen geëlectriceerd. De eerste dieselmotorwagen kwam er in 1935 en de eerste autobus in 1925. Het laatste stoomtuig verdween uit de circulatie in 1955.

HUIZEN VOOR BROOD EN SPELEN

Knack 20/2/1985

De stichting van de vereniging *De Vrije Bakkers* in 1873 is zowat de historische aanzet van de socialistische coöperatieven en de *volkshuizen* te Gent. Zeven jaar later ontstond uit deze vereniging immers de socialistische coöperatieve *Vooruit*. Deze zetelde in een afgedankt fabrieksgebouw in de Waaistraat. Pas in 1897 werd architect Dierkens aangezocht tot het bouwen van een echt Volkshuis, met café, kantoren, drukkerij, bakkerij, feestzaal en bibliotheek. Het gebouw werd na een hevige brand rond de eeuwwisseling in eclectische stijl heropgetrokken op de Vrijdagsmarkt. In 1888 kreeg Vooruit ook voet aan de grond te Brussel waar in een oude synagoge een bakkerij was ingericht.

De coöperatieven werden rijk door het bakken van brood, waardoor ze de mogelijkheid kregen naar een representatieve behuizing uit te kijken. In 1898 is Horta klaar met zijn volkshuis. Dit eerste stedelijke volkshuis, een juweeltje qua architectuur, met ijzer en glas als voornaamste componenten is met de grond gelijk gemaakt door de opvolgers van de eerste socialistena...

Samen met Gent en Brussel kwam er te Antwerpen op het einde van de vorige eeuw ook een volkshuis in het zuidkwartier gebouwd door Emil van Averbek eveneens in Art Nouveau-stijl.

In Wallonië leken de feestzalen meer op omgebouwde schuren. Op die manier ontstonden tussen 1880 en 1920 zeker een tweehonderdtal van dergelijke rode burchten. In grotere steden waren er wel plannen voor meer geïnspireerde architectuur.

Na WO I werden de panden meer en meer vervangen door grotere volkshuizen. In de zestiger jaren kwijnt het coöperatief systeem weg.

Na de verdwijning van Horta's Volkshuis in 1965, werd in 1977 ook La Populaire te Luik afgebroken, en in 1980 het volkshuis van Charleroi.

Alleen te Gent bleef alles fier rechtop staan.

In opdracht van het Ministère de la Communauté française hebben de Archives d'Architecture Moderne een inventarisboek "Maisons du Peuple" samengesteld waarbij zowel de internationale als Vlaamse volkshuizen ter vergelijking geciteerd en uitgebeeld toegelicht werden.

HET TeloORGAAN VAN EEN OUDE FABRIEK

Knack 13/3/1985

Aan de vaart Leuven-Mechelen staat het interessante fabriekscomplex Remy te verkommeren.

De monumentale "Remy-toren", een silogebouw bekroond met een koepel, een vroeg voorbeeld van industrieel gebruik van gewapend beton, is gebouwd in 1920 als symbool voor het prestige van de fabriek.

Het meest markante gebouw ligt verscholen aan de achterzijde van het terrein, nl. het "Tenacity"gebouw van architect Jean De Ligne als proefhal in staal, glas en beton ontworpen.

Het bestaat uit een enorme centrale ruimte over vier verdiepingen omringd door drie galerijen.

Bij een onlangs aangevraagde slopingsaanvraag werd de vergunning gelukkig geweigerd voor de toren en het "Tenacity"gebouw. Thans is een onderzoek gestart aan de K.U. Leuven ter revalorisatie van dit gebouwencomplex. Uit het tot nu toe verzameld materiaal blijkt hoe nauw de geschiedenis van het dorp Wijgmaal verweven is met die van de fabriek.

Het dorpsleven was zo verstrengeld met de fabriek dat met de (gedeeltelijke) teloorgang van de industrie ook Wijgmaal grote veranderingen onderging en gedegradeert werd tot loutere randgemeente van Leuven.

Maar het belang van dit onderzoek reikt verder dan de industrieel-archeologische relevantie ervan.

De fysieke aanwezigheid van leegstaande gebouwen drukt een hypothese op de leefbaarheid van de omgeving. Leegstand amputeert als het ware een stuk van het dorp. Gebouwen zijn er om ruimte te bieden voor concrete bezigheden. Een nieuwe bestemming aan dit complex geven zou het dorp nieuw leven inblazen.

WIND- WATER- EN ROSMOLENS IN WEST-VLAANDEREN

Het Volk 18/3/1985

Onlangs gaf Lannoo de inventaris uit van het West-vlaams molenbezit. Vroeger verscheen reeds, van dezelfde auteur Luc Devliegher, de inventaris van de West-vlaamse rosmolens.

Het meest voorkomend molentype in deze streek is de *standaard- of staakmolen*. Dit type bestaat uit twee delen : het staande werk of gebouw, en het gaande of draaiende werk, tzt. de mechanische inrichting.

Een tweede type is de *stenen molen*, die nog veel wordt aangetroffen, jammer genoeg meestal ontdaan van bovenwerk en wieken. Ze dateren overwegend uit het einde der 18de eeuw en werden opgetrokken ter vervanging van bestaande houten molens. Dit type is nog eens onderverdeeld in 3 categorieën : de grondzeiler (op de begane grond), de bergmolen (op een heuvel) en de stellingmolen (op een houten, ijzeren of stenen helling van waarop gekruid kan worden).

Anzegem bezit nog een *watermolen* in werking, een type dat in West-Vlaanderen eerder uitzonderlijk is.

De Karelsmolen in De Moeren is een *poldermolen*, een ander type dat gebruikt wordt voor het bemalen van de polders door middel van een scheprad of vijzel.

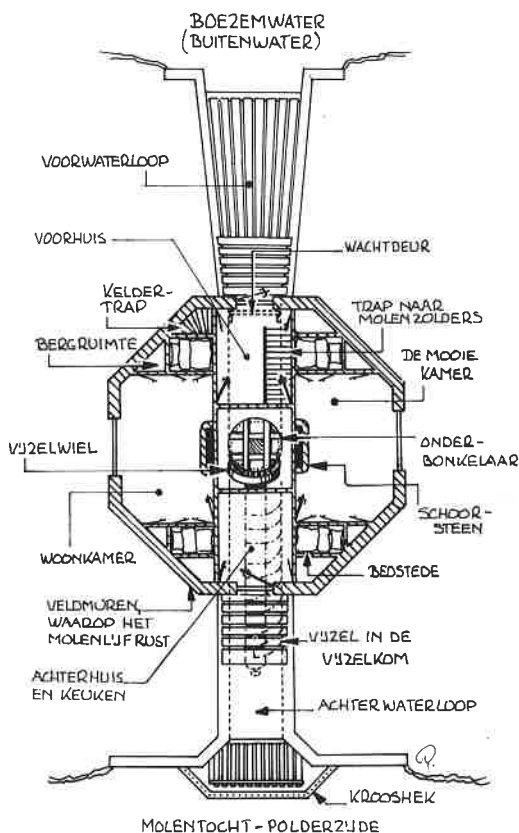
De oudste vermeldingen van windmolens dateren uit de 12de eeuw.

Gedurende de middeleeuwen en tot in de 18de eeuw kende het molenbestand een gestadige groei. De opkomst van de stoomdrijfkraft in het midden van de 19de eeuw maakte daar een einde aan.

Thans bestaan nog ruim 100 molens, waarvan bescherming en restauratie zich snel opdringen. Slechts 61 molens zijn beschermd : 58 windmolens, één watermolen en twee rosmolens.

De *rosmolen*, vooral voorkomend aan de kust en het nabijgelegen hinterland, werd net als de windmolen voor diverse doeleinden gebruikt. Zo kennen we graan-, olie- en grutmolens in diverse types. Ze zijn in hout en steen opgetrokken, waarbij het ros binnen of buiten zijn rondjes loopt. Ook de vorm zelf verschilt van streek tot streek. Een prachtig gerestaureerde rosmolen is terug te vinden in het provinciaal domein "Tillegembos" te Brugge, oorspronkelijk afkomstig van Houtem (Veurne).

PLATTEGROND VAN EEN POLDERMOLEN
MET VIJZEL

DE VIERDE GENERATIE

Culinair april 1985

In 1863 ontwikkelde François de Beukelaer zijn definitieve formule voor het vervaardigen van een digestief op basis van geneeskundige planten en kruiden. Hij noemde het "Elixir d'Anvers" en bouwde meteen een distilleerderij om zijn "likeur" te produceren. Hij ontwierp tevens de fles, een soort gesublimeerde apotekersflacon. Menig arts was van mening dat het produkt een probaat middel betekende tegen slapeloosheid. Maar het werd ook aangewend om kolieken bij paarden te helen, al dan niet terecht.

De indrukwekkende reeks diploma's, affiches en foto's, evenals het goud en zilver gewonnen in zowat alle landen ter wereld, getuigen van het succes van het produkt. Inmiddels heeft een vierde generatie het zorgvuldig bewaard recept in handen. Nog altijd wordt het op dezelfde wijze gebrouwen en in dezelfde flesvorm verkocht.

TEXTIELMUSEUM OFFICIEEL OPEN

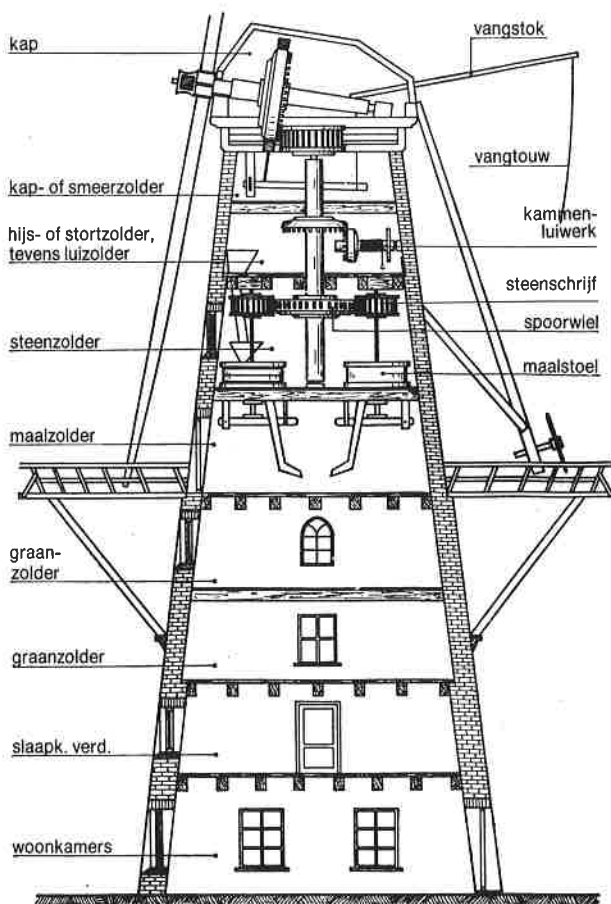
De Gentenaar 19/4/1985

Op vrijdag 19 april opende in de gewezen weverij Cambier-Robette te Ronse het Stedelijk Museum voor de Geschiedenis van de Textiel haar deuren. Als openingstoonstelling wordt "Textiel te Ronse, een menselijk mirakel" in een lichtjes gewijzigde vorm hernomen.

Later wil men de tentoongestelde machines terug in werking stellen met behulp van vrijwilligers. Nu draait het museum dank zij een DAC-projekt, maar gezien de beperkte middelen en beschikbare ruimten wil men zich beperken tot wat van Ronse is en in Ronse gedraaid heeft. In de textielgeschiedenis neemt Ronse immers een aparte plaats in, waarbij de binding met Frankrijk en Verviers veel groter was dan bv. te Gent. Hier vond men vooral wolweverijen - de wol werd achteraf te Verviers geveerd - en fabrieken voor fantasieweefsels.

Het museum is elke weekdag open van 9 tot 12.30 en van 14 tot 18 uur. Op zondag van 9 tot 12.30 en van 14.30 tot 19 uur.

Stedelijk Museum voor de Geschiedenis van de Textiel, Brulplein, 9800 Ronse.

UNE LOCOMOTIVE ELECTRIQUE CONSTRUITE AUX
A.C.E.C., UTILISEE A ANS (1909) ET MORTE A MALI-
NES (1933)

Le Soir 18/4/1985

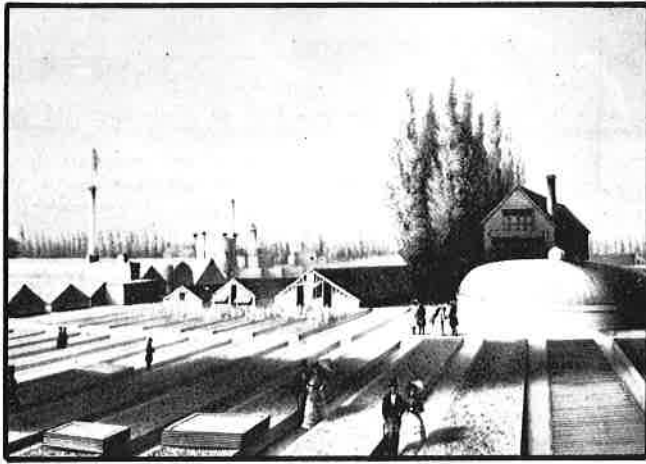
Leopold II wou het koninklijk domein de rol laten spelen van *Palais de la Nation*, in staat om er grote internationale conferenties te laten plaatsgrijpen.

In vroegere nummers schreven we o.a. over het Koninklijk Station te Laken en de projekten voor wat het kasteel van Laken betrof.

Voor het spoorvervoer liet hij zijn keuze vallen op een lokomotief, die inderdaad werd uitgevoerd. Deze machine bezat een karakteristiek silhouet, een kort chassis met in het midden een aan vier zijden beglaasde kabine aan beide zijden geflankeerd door twee metalen kisten. De vier motoren ontwikkelden 1000 paardekracht onder 600 volt waarbij de elektriciteitsbevoorrading gebeurde door middel van een derde rail. De erop aangebrachte datum 1907 is deze van levering door A.C.E.C. van de motoren aan de constructeur, de firma "Energie". Deze machine was tentoongesteld te Charleroi in 1911. Tot 1914 rangeerde zij wagons in het station Liège-Haut-Pré, één van de weinige stations voorzien van elektriciteit. Bij de Duitse inval werd al het materiaal weggenomen. Pas in 1932 vind men het spoor terug van bewuste lokomotief in het reparatie-atelier van de S.N.C.B. te Ans.

In 1933 verdween zij echter definitief.

In verband hiermee wijzen we op het werk van de heer Schenkel *De eerste elektrische treinen in België - Deel 1 : De Belgische Staatsspoorwegen en de elektrische tractie (1881-1926)*, waar benevens bovenstaande gegevens ook de elektrificatie van de spoorweg vóór de stichting van de NMBS belicht wordt.

Het Tuinbouwgesticht Louis Van Houtte te Gentbrugge, 1845

No. 21

ÉTABLISSEMENT HORTICOLE
DE
LOUIS VAN HOUTTE,
A GAND.

SUPLÉMENT
AUX
PRIX-COURANTS N° 22 ET 23.

SERRE CHAUDE.

<table border="0"> <tr><td><i>Allamanda grandiflora</i> fort. 10</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td><i>Amorphylla leonensis</i> (F. ci-dessus) 3</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td style="padding-left: 20px;">les douze 30</td><td></td></tr> <tr><td><i>Amorphophallus leucosiphis</i> (F. ci-dessus) 10</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td style="padding-left: 20px;">les 3 variétés 25</td><td></td></tr> <tr><td><i>Aralia nudicaulis</i> 25</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td><i>Clerodendrum splendens</i> il all. 25</td><td></td></tr> <tr><td><i>Dioscorea ochroleuca</i> (Très belle et nouvelle papillonacée; très grandes fleurs jaunes et blanches; feuilles très-simples)</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> </table>	<i>Allamanda grandiflora</i> fort. 10	Fr. C.	<i>Amorphylla leonensis</i> (F. ci-dessus) 3	Fr. C.	les douze 30		<i>Amorphophallus leucosiphis</i> (F. ci-dessus) 10	Fr. C.	les 3 variétés 25		<i>Aralia nudicaulis</i> 25	Fr. C.	<i>Clerodendrum splendens</i> il all. 25		<i>Dioscorea ochroleuca</i> (Très belle et nouvelle papillonacée; très grandes fleurs jaunes et blanches; feuilles très-simples)	Fr. C.	<table border="0"> <tr><td>(V. Hort. Van Houtte) fasc. II, cum icono 20</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td><i>Echites atropur.</i> fort. 10</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td><i>Hemianthus multiflorus</i> (F. ci-dessus) fort. 3</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td style="padding-left: 20px;">les douze 25</td><td></td></tr> <tr><td><i>Hoya pallida</i> 15</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td><i>Lantana misca</i> 5</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td>ECUELLA PINCANA jeunes plantes 25</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td style="padding-left: 20px;">fortes 30; 130</td><td></td></tr> <tr><td><i>Mussaenda Alchii</i> (F. ci-dessus) jeunes plantes signaturées 10</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td><i>Napostemona superbia</i> (F. Flore, 1re livr.) 50; 100</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> </table>	(V. Hort. Van Houtte) fasc. II, cum icono 20	Fr. C.	<i>Echites atropur.</i> fort. 10	Fr. C.	<i>Hemianthus multiflorus</i> (F. ci-dessus) fort. 3	Fr. C.	les douze 25		<i>Hoya pallida</i> 15	Fr. C.	<i>Lantana misca</i> 5	Fr. C.	ECUELLA PINCANA jeunes plantes 25	Fr. C.	fortes 30; 130		<i>Mussaenda Alchii</i> (F. ci-dessus) jeunes plantes signaturées 10	Fr. C.	<i>Napostemona superbia</i> (F. Flore, 1 ^{re} livr.) 50; 100	Fr. C.	<table border="0"> <tr><td><i>Passiflora Clowiana</i> (1) 25</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td style="padding-left: 20px;">- Filii 8</td><td></td></tr> <tr><td><i>Mutisia lena</i> (F. ci-dessus) 15</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td style="padding-left: 20px;">- tricolorata (F. ci-dessus) 20</td><td></td></tr> <tr><td><i>Sida autumnalis</i> (pulchella) 15</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td>Thunbergia chrysoptera fort. les six 18</td><td style="text-align: right;">Fr. C.</td></tr> <tr><td style="padding-left: 20px;">- ? latuosa (F. ci-dessus) 15 à 25</td><td></td></tr> </table> <p>(1) Peut-être un autre très-bien en série livrée.</p>	<i>Passiflora Clowiana</i> (1) 25	Fr. C.	- Filii 8		<i>Mutisia lena</i> (F. ci-dessus) 15	Fr. C.	- tricolorata (F. ci-dessus) 20		<i>Sida autumnalis</i> (pulchella) 15	Fr. C.	Thunbergia chrysoptera fort. les six 18	Fr. C.	- ? latuosa (F. ci-dessus) 15 à 25	
<i>Allamanda grandiflora</i> fort. 10	Fr. C.																																																			
<i>Amorphylla leonensis</i> (F. ci-dessus) 3	Fr. C.																																																			
les douze 30																																																				
<i>Amorphophallus leucosiphis</i> (F. ci-dessus) 10	Fr. C.																																																			
les 3 variétés 25																																																				
<i>Aralia nudicaulis</i> 25	Fr. C.																																																			
<i>Clerodendrum splendens</i> il all. 25																																																				
<i>Dioscorea ochroleuca</i> (Très belle et nouvelle papillonacée; très grandes fleurs jaunes et blanches; feuilles très-simples)	Fr. C.																																																			
(V. Hort. Van Houtte) fasc. II, cum icono 20	Fr. C.																																																			
<i>Echites atropur.</i> fort. 10	Fr. C.																																																			
<i>Hemianthus multiflorus</i> (F. ci-dessus) fort. 3	Fr. C.																																																			
les douze 25																																																				
<i>Hoya pallida</i> 15	Fr. C.																																																			
<i>Lantana misca</i> 5	Fr. C.																																																			
ECUELLA PINCANA jeunes plantes 25	Fr. C.																																																			
fortes 30; 130																																																				
<i>Mussaenda Alchii</i> (F. ci-dessus) jeunes plantes signaturées 10	Fr. C.																																																			
<i>Napostemona superbia</i> (F. Flore, 1 ^{re} livr.) 50; 100	Fr. C.																																																			
<i>Passiflora Clowiana</i> (1) 25	Fr. C.																																																			
- Filii 8																																																				
<i>Mutisia lena</i> (F. ci-dessus) 15	Fr. C.																																																			
- tricolorata (F. ci-dessus) 20																																																				
<i>Sida autumnalis</i> (pulchella) 15	Fr. C.																																																			
Thunbergia chrysoptera fort. les six 18	Fr. C.																																																			
- ? latuosa (F. ci-dessus) 15 à 25																																																				

ORCHIDÉES TROPICALES.

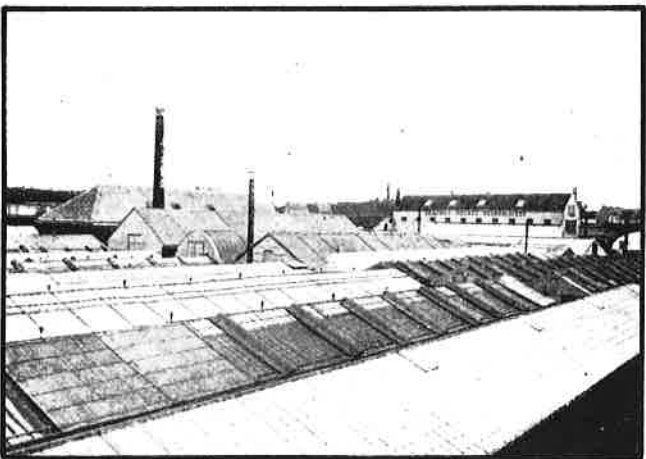
<i>Burlingtonia rigida</i> 20 à 40	Fr. C.
<i>Epidendrum platanifolium</i> (fort) au lieu de 60 30	Fr. C.
<i>Schomburgkia crassa</i> , fortes touffes très-saines, arrivant du pays, nodulata 30	Fr. C.
nodulata 30	Fr. C.

ORCHIDÉES DE SERRE FROIDE.

<i>Cypripedium japonicum</i> 100	Fr. C.
<i>Saxifraga cucullata</i> (<i>Diplectrum</i>) erectum 4	Fr. C.
erectum 8	Fr. C.

(Planter dans une terre de bruyère très-séchonnée et entremêlée de sables de mer ou de bois pourris; tenir très-riehement en hiver.)

Het Tuinbouwgesticht Louis Van Houtte te Gentbrugge, 1910

OOK EEN OUDE FABRIEK HEEFT HAAR TROTS
Knack 13/3/1985

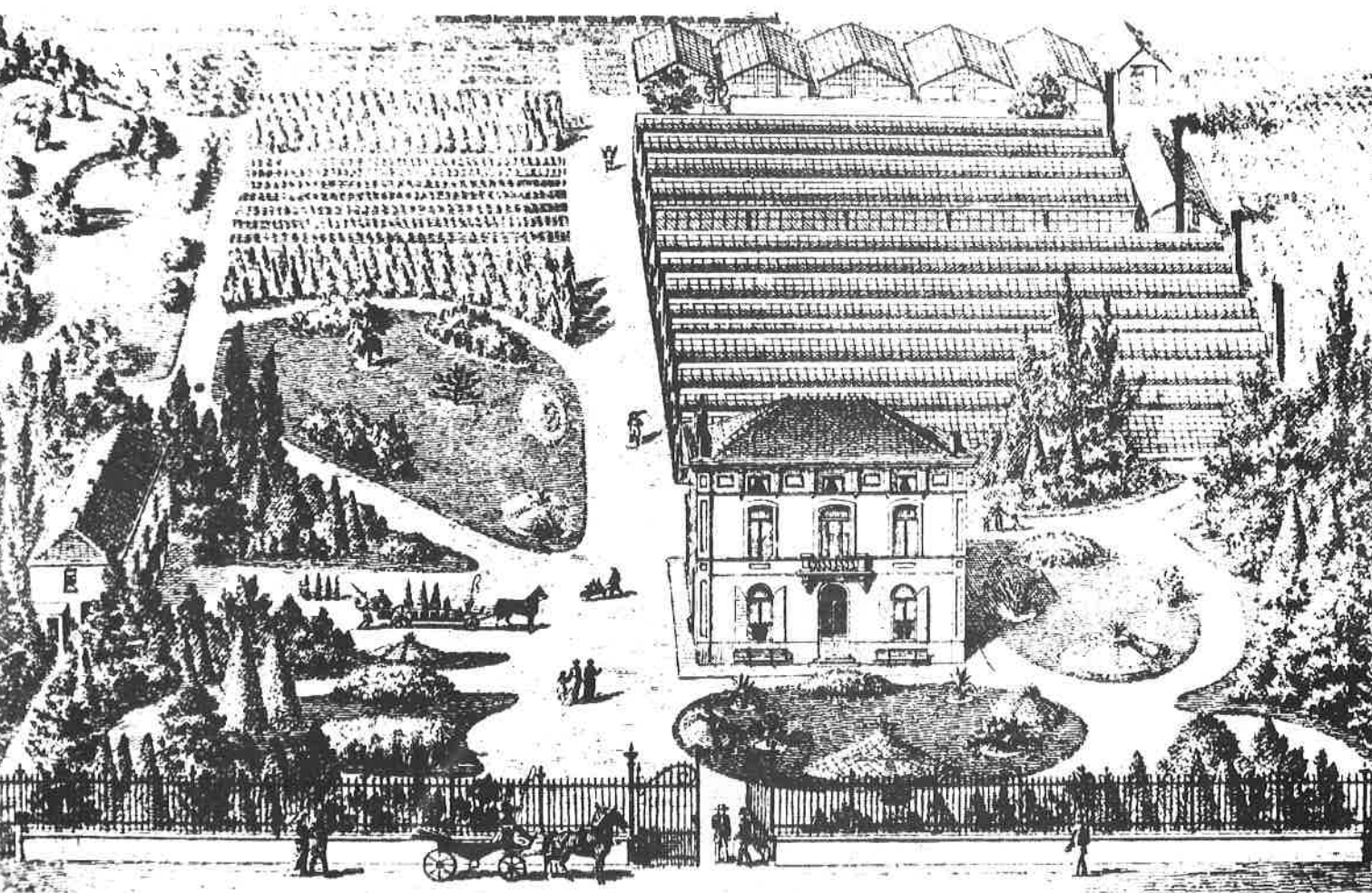
Geen enkele officiële instantie blijkt interesse te hebben voor de industriële archeologie. Schoolvoorbeeld hiervan is het afschuiven van het Gentse *Stalhof*-project op de Kantienberg te Gent. In 1979 ontstond het plan de oude textielfabriek UCO-Terplaten te renoveren. Maar de stad liet er de slopershamer tegenaan gaan. Toch kunnen officiële instanties de industrieel-archeologische werking door het uitschrijven van architectuurprijzen en het uitvoeren van pilootprojecten promoten. In het buitenland zijn er gekende voorbeelden te over. Vooral de V.S. werkt stimulerend op dit gebied. Zo werd bv. een textielfabriek in Lowell omgevormd tot een complex van woningen, kantoren, ateliers, winkels, restaurants, enz. Op de vooravond van de Derde Industriële Revolutie worden de industriële gebouwen uit vorige- en deze eeuw niet als historisch waardevol beschouwd. Ideeën tot vernieuwbouw zijn er echter genoeg, zoals bleek uit de onlangs gehouden tentoonstelling *Industriële Archeologie. Renovaties* in de Gele Zaal te Gent. Zo zag je daar hoe een oud konfektië-atelier in de Oudburg werd omgevormd tot fitness-studio en restaurant, of hoe de nieuwe repetitieruimte van het NTG in het huis van De Leu op de Minnemeers er zal uitzien.

HIER PAPIER !
Het Volk 16/4/1985

Vóór de uitvinding van papier beschikte men voor het overbrengen van boodschappen over steen, amuletten, bladeren, schors, barst, en later over papyrus en perkament. Het papier zelf, vervaardigd uit boomschors, hennep en vossen zou zijn ontwikkeld tijdens de eerste eeuw na Christus en door Chinezen zijn overgebracht naar het Midden-Oosten. De muzelmannen importeerden het in de vroege middeleeuwen in Europa, waar de eerste betrouwbare gedateerde papiermolen in 1056 nabij Valencia is opgericht. Rond de 15de eeuw blijkt het hier volledig te zijn ingeburgerd. Hoewel Brabant bv. in de 18de eeuw reeds over 28 molens beschikte moest het papier nog steeds worden ingevoerd, tot in de 19de eeuw overgeschakeld werd van handgeschept op industrieel vervaardigd papier. In het openluchtmuseum Bokrijk loopt tot 16 juni de interessante tentoonstelling "Papier". Hoofdakcent van deze tentoonstelling ligt op de toepassingsmogelijkheden van de ruim drieduizend varianten papier. Pamfletten, dodenboeken, de oudste krant ter wereld, maar ook parfum- en snuifdoosjes in papier-mâché of speelkaarten zijn er te bewonderen. In dit verband wordt door V.I.A.T. een eendagstrip gepland op 9 juni e.k. Inlichtingen elders in dit blad.

GRONDLEGGER GENTSE TUINBOUWBEDRIJVEN
Het Volk 16/4/1985

De terreinen van de *Puntfabriek*, waar nu de hallen van de Arbed staan, waren eens het centrum van het bloeiende tuinbouwbedrijf Van Houtte die er in de vorige eeuw een tuinbouwschool stichtte. Louis Van Houtte was geboren te Ieper in 1810. Na zijn studies aan de Hogere Handelsschool te Parijs, vestigde hij zich te Brussel en richtte er na een korte loopbaan als ambtenaar een tuinbouwinstelling op. In 1833 gaven Leopold I, de staat en de Kruidtuin van Brussel hem de opdracht in Brazilië planten en orchideeën in te zamelen. Na een bewogen reis keerde hij naar Brussel terug in 1836 waar hij directeur van de Kruidtuin werd benoemd. In 1839 richtte hij samen met Adolf Papelieu, de latere grondlegger van de bomen- en rozenteelt te Wetteren, een bedrijf te Gentbrugge op waaraan hij een tuinbouwschool koppelde. Vijfentwintig jaar lang zou hij directeur blijven van deze instelling. Talrijke nieuwe bloemvariëteiten die de faam van de Gentse tuinbouw bevorderden zijn van zijn hand. Van 1854 tot zijn dood in 1876 was Van Houtte tevens burgemeester van Gentbrugge en stimuleerde hij vooral het volksonderwijs. Het standbeeld ter zijner nagedachtenis is in 1879 onthuld in de naar hem genoemde straat. Na de jongste wereldoorlog verdween definitief de laatste herinnering van de tuinbouwinstelling gesticht door deze grondlegger der Gentse tuinbouwbedrijven.

Litografie van tuinbouwbedrijf Alexis DALLIERE aan de Brusselsesteenweg te Gentbrugge (ca. 1865) (Verzameling De Schrijver, Gent)

Reklamelitografie tuinbouwbedrijf HÄRTMANN te Sint-Amandsberg, ca. 1913. De "industrialisatie" van de Gentse tuinbouw wordt hier treffend geïllustreerd. (Verzameling M.I.A.T.)

